

Smith, català il·lustre

L'obra de l'escultor i dibuixant Ismael Smith (Barcelona 1886) s'exhibeix aquests dies a la Sala Artur Ramon de Barcelona.

La Sala Artur del carr de la Palla de Barcelona exhibeix i posa a la venda, a partir d'aquest 16 de novembre, setze escultures de petita mida fetes per l'escultor i dibuixant barceloní Ismael

Smith entre els anys 1904 i 1910. La sala ha encarregat una fosa pòstuma en bronze dels originals en guix amb un tiratge de nou exemplars numerats, fosa que ha fet Parellada Montserrat. Una vegada enllestit el tiratge, els originals ha estat cedits al Museu d'Art Modern de Barcelona per a la seva custòdia i garantia de no reproducció. L'exposició es completa amb una col·lecció de dibuixos i gravats fets per l'artista durant la mateixa època, a Barcelona i París.

Ismael Smith, nascut el 16 de juliol del 1886 a Barcelona —la seva família, anglesa, vivia a Barcelona de feia tres generacions— va irrompre amb força a l'escena artística catalana de principis de segle. Eugeni d'Ors, Xènius, li atorga el primer nomenament d'escultor noucentista en una glossa publicada el 4 de juliol del 1906 arran de la primera exposició que fa en una sala d'art, la que acabava de celebrar a la Parés juntament amb el dibuixant Pere Ynglada. Dues de les millors obres de l'exposició

de la Sala Parés, *El vals/Els dansaires* (1906), de 26 centímetres, i *Un gomós/Sportsman*, de 30 centímetres, les poden veure ara a l'Artur Ramon.

Cinc anys després, l'artista, un dels catalans il·lustres dibuixats al carbó per Ramon Casas l'any 1909, se'n va a París amb un beca-pensió de l'Ajuntament de Barcelona i, en esclatar la primera guerra mundial, torna a Catalunya. Però en ser a casa seva una altra vegada, es troba amb un ambient artístic que li és desfavorable, el noucentisme classicista. Malgrat el bateig de Xènius, i malgrat que l'any 1911 col·labora a l'*Al·mamac dels Noucentistes* amb dues il·lustracions, Ismael Smith no era noucentista, si més no en el sentit que el noucentisme artístic acabaria tenint. Ismael Smith, coincideixen a assenyalar tots els historiadors, forma part del darrer modernisme. «No era —ha dit Enrique García-Herraiz, el seu millor biògraf, persona que ha fet possible, gràcies a les seves gestions amb els hereus, l'exposició de la Sala Artur Ramon— un seguidor de Maillol i en això cal veure-hi la seva raresa en la nòmina de l'escultura catalana de l'època, tan monòtona en la seva adscripció al neoclassicisme mediterrani de Casanovas i Clarà». La seva plàstica, segons Enrique García-Herraiz, queda inscrita en els límits més amplis de la plàstica modernista europea, l'època que arri-

ba fins al 1940, amb l'*art-déco* nord-americà. La seva escultura, expressionista, és, fins i tot, caricaturesca, com correspon a un artista que dibuixava als *Papitu*, *Cucut*, *Picariol* i *La campana catalana*, entre altres. Smith sembla que va poder sentir-se marginat, en tornar a Barcelona, l'any 1915, perquè el fet és que no es quedarà a viure a la capital de Catalunya. Se'n va a Sevilla i a Madrid, fins que el 1919 deixa Espanya. En arribar als Estats Units, redueix notablement la seva activitat artística, en especial l'escultòrica. Es dedica, amb preferència, a fer *ex libris*. I, més que a dibuixar, a una dèria preocupant, a estudiar científicament el càncer, i així que aprofundia en l'estudi de la malaltia sense que ningú no li fes cas, la seva salut mental empitjorava, fins que l'any 1962 el seu germà el va fer ingressar a l'hospital psiquiàtric de Bloomingdale, a White Plains, on moriria deu anys després.

Carmina Borbonet, que fa la seva tesi de licenciatura sobre Ismael Smith, presenta l'artista, en el catàleg de l'exposició de la Sala Artur Ramon, com un precursor del noucentisme, tot i que sap que el noucentisme va fer un camí diferent del de Smith. Sigui com sigui, l'exposició ha de servir per demanar, com ha fet en diferents ocasions Josep M. Cadena, una exposició antològica de l'obra de Smith.

Lluís Bonada

Sportsman. Bronze d'Ismael Smith.